

Zakaj nastop na parlamentarnih volitvah

Kot smo že kratko poročali, se je Slovenska skupnost odločila za nastop na parlamentarnih volitvah z dne 20. junija. V predpisanem roku je zbrala potrebno število podpisov in predložila kandidatne liste za polsansko zbornico in za senat. Kandidati Slovenske skupnosti so prisotni v vseh senatnih volilnih okrožjih naše dežele (teh okrožij je sedem) in v obeh volilnih okrožjih za poslansko zbornico, to je v tržaškem volilnem okrožju ter v 11. volilnem okrožju, ki obsega goriško, videmsko, pordenonsko in bellunsko pokrajino. Prvič v zgodovini so torej slovenske kandidatne liste prisotne na vsem ozemlju, kjer živi slovenska manjšina, se pravi tudi v Beneški Sloveniji, Reziji in Kanalski dolini.

Nastop Slovenske skupnosti na bližnjih parlamentarnih volitvah je zahtevala predvsem »baza« in ni torej toliko posledica odločitve strankinih vrhov. Ti so, kot je tudi edino pravilno, le prisluhnili splošnemu čustvovanju, težnjam in pričakovanjem članov in simpatizerjev Slovenske skupnosti, kot so že pred razpisom volitev prihajala do izraza na sestankih strankinih sekcij na Tržaškem in, kar je politično zelo zanimivo, zlasti na Goriškem, kjer se je za samostojen nastop odločno in soglasno izrekala predvsem mladina.

V tej zvezi je treba, ne glede na izid bližnjih volitev, poudariti, kako je bilo moдро in tudi nujno, da je Slovenska skupnost v zadnjem času v še kar zadovoljivi meri razvila svojo terensko organizacijo, tako da so tudi najvažnejše strankine odločitve najprej predmet živahnih in poglobljenih razprav na sestankih po sekcijah, triko da vodstvo natančno pozna »pulz« svoje baze in more tudi primerno ter ustrezno ukrepati.

Prisotnost Slovenske skupnosti na političnih volitvah je torej predvsem posledica globokega razočaranja slovenskih ljudi, ki se zbirajo okrog te politične organizacije, nad politiko italijanskih vsedržavnih strank ki so se na dosedanjih parlamentarnih volitvah zanimale za slovenske glasove in jih tudi prejemale. Lahko rečemo, da so Slovenci na plošno popolnoma upravičeno razočarani nad neučinkovitostjo in pravzaprav jalovostjo takšne politike, saj so osnovni slovenski manjšinski problemi po 30 letih v bistvu ostali nerešeni. Poleg tega je treba še imeti pred očmi dejstvo, da je bil lansko jesen v Osimu podpisan sporazum

(dalje na 3. strani)

KAJ BO PO VOLITVAH

V tisku, posebno v strankarskih glasilih, se nadaljujejo v okviru volivnega boja vroče in vedno bolj ostre politične polemike, posebno med krščansko demokratsko in socialistično stranko. Socialisti skušajo naložiti krščanskim demokratom čim več krivde za vse, kar v Italiji ne gre, za vse socialne krivice in nesorazmerja, tudi če so stara tisoč let, kot npr. gospodarsko in socialno nesorazmerje med severom in jugom, ne da bi količkaj upoštevali dejstvo, da so se začele razmere v Italiji temeljito boljšati šele s povojno demokratično republiko, katere vodilna sila in opornik je bila ves čas ravno krščanska demokracija. S takim naštevanjem krivd krščanske demokracije, ki pa ni politično nič starejša kot socialistična stranka in zato nič bolj odgovorna za vso slabo dediščino preteklosti, bi si PSI rada ustvarila nimb političnega devištva in se prikazala italijanskim volivcem kot kar najbolj nedolžna, a vročekrvna devica, od katere si lahko ženin — italijanski volivec — obeta čudovite užitke...

Krščanski demokrati imajo seveda interese, da ta mit, ki ga plete PSI okrog sebe, razbijejo, zato ne varčujejo s polemiko in očitki. Ob tem bučnem prepiru med bivšima dolgoletnima zaveznicama v vladi, krščansko-demokratsko in socialistično stranko, se zdi volilna propaganda drugih strank kar nekam zadržana, če izvzamemo seveda skrajneže na levi in desni. Propaganda komunistične stranke skrbno pazi, da ne bi vznemirila zmernih, zlasti meščanskih in inteligenčnih elementov, od katerih si obeta, da jo bodo volili bolj iz protesta proti dolgotrajni politični hegemoniji in iz želje po spremembi kakor iz prepričanja, zato poudarja bolj demokracijo in obrambo demokratičnih intsitucij sedanje republike ter nujnost rešitve iz gospodarske krize kakor pa dejanske politične, gospodarske in socialne cilje svojega programa, t.j. uveljavitev marksistične teorije v italijanski praksi.

MSI pa skuša zbrati vse tiste, ki se boje komunizma, okrog sebe in očita Krščanski demokraciji šibkost in popuščanje pred komunizmom ter celo pripravljenost, da sodeluje z njim, čeprav vsi krščansko-demokratični voditelji jasno odklanjajo vsakršno povolilno zavezništvo s KPI. Manjše demokratične stranke skušajo pridobiti volivce s prenovitvenimi gesli in z uglednimi imeni na svojih listah. Toda kaže, da so italijanski volivci preveč hipnotizirani od glavnih strank, da bi bili sposobni premisleka in bi prisluhnili treznemu glasu, kot ga predstavljajo manjše stranke.

Toda neglede na vso to živčno in hrupno volilno polemiko je pozornost marsikoga vendarle usmerjena na tisto, kar bo sledilo po volitvah, kot pa na sedanje prepire in medsebojne očitke. Trezni ljudje ugibajo, kaj lahko pride iz teh volitev. Mnenja so seveda različna, toda v bistvenem se vendar strinjajo. Zlasti v tem, da po volitvah ne bo prišlo do uveljavitve kake »leve alternative«, t.j. do vladne koalicije med KPI in PSI, ker niti skupno ne bosta dosegli 51 odst. Neverjetna je tudi kaka vlada demokratične enotnosti z udeležbo vseh strank »ustavnega loka« razen MSI, kot jo predlagajo komunisti kot nekako varianto svojega prejšnjega predloga za »zgodovinski kompromis« (rezultat bi bil namreč isti). Krščanska demokracija jo, kot že omenjeno, odločno in nenavadno složno odklanja. Tako preostane samo ena možnost: obnovljena ali prenovljena leva sredina, pa čeprav ji bodo dali zaradi lepšega (predvsem da bi ugodili socialistom, ki besed »leva sredina« ne morejo več slišati) kako drugo ime. Ime tudi ni važno, važna je vsebina. Če torej ne bo dosegla združena levica pri volitvah nad 51 odst. glasov in tako ne bo zmagala, pride v poštev samo nav sporazum med strankami leve sredine, pa naj socialisti zdaj še tako zatrjujejo, da ne gre

(dalje na 3. strani)

Koroški Slovenci so bili že prešteti

V Avstriji se nadaljuje vlečenje za vrvi med tistimi, ki bi hoteli uprizoriti posebno ljudsko štetje za koroške Slovence, in tistimi, ki so proti njemu. Jasno je, da hočejo izsiliti tri glavne avstrijske politične stranke — socialistična, ljudska in liberalna — štetje z namenom, da bi se v vzdušju političnega pritiska čim manj ljudi na Koroškem prijavilo za Slovence, tako da bi bilo tudi čim manj krajev, ki bi prišli v poštev za pravice, ki jih predvideva 7. člen avstrijske državne pogodbe za koroške Slovence.

To je tako jasno, da se obe glavni politični organizaciji koroških Slovencev, katoliška in leva, odločno upirata vsakršnemu štetju. Pristati na tako ljudsko štetje bi pomenilo samomor za koroške Slovence in kar najbolj zaslepljeno in nebrihtno politično dejanje. Upati je, da bosta vztrajali pri tem odporu in da ne bosta popusti pred nobenim pritiskom, pa čeprav bi se skliceval na internacionalizem, demokracijo, dobro sosedstvo ali na kake druge »višje« interese.

(dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 30. maja, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojumu. 9.45 Beet-hoven: Godalni kvartet št. 16 v f duru. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Moj oče in jaz«. Napisal G. F. Luzzi, prev. Franc Jeza I del: »V šoli ponižnosti«. RO. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedelj-ski vestnik. 15.45 »Klavrne ljubezni«. Igra, napi-sal G. Giacosa, prev. Jadviga Komac. RO. Re-žija: Balbina Baranovič Battelino. 16.55 Nedelj-ski koncert. 17.35 Operetna fantazija. 18.30 Šport in glasba. 19.30 Zvoki in ritmi. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Ne-delja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Glas-ba za lahko noč.

: : PONEDELJEK, 31. maja, ob: 7.00 Koledar 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole): »Zopet je zagorel olimpijski o-genj«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, knji-ževnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole - ponovitev). 18.50 Scenska in ba-letna glasba. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Sloven-ski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski u-metnosti - Baritonist Samo Vremšak in pianist Jakob Jež izvajata samospeve Matije Bravnin-čarja, Jakoba Ježa in Sama Vremšaka - Slo-venski ansambli in zbori. 22.15 Glasba za lahko noč.

: : TOREK, 1. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in ob-letnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Revija glasbil. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 18.55 Ramsay Lewis Trio. 19.10 Ustvar-jalec pred mikrofonom: Milko Bambič. 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Paul Dukas: Ariane et Barbe, Bleue, opera. 22.35 Glasba za lahko noč.

: : SREDA, 2. junija, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Godalni orkestri. 9.00 Pra-znična matineja. 10.00 Italijanske simfonije. 10.40 Zbirka plošč. 11.40 Mladinski oder: »Alarm na vesoljni postaji«. Napisala Milica Kitek. RO. Režija: Lojzka Lombar. 11.35 Opoldne z vami 13.30 Glasba po željah. 14.45 Od melodije do melodije. 15.45 »Veliki beg«. Radijska igra, na-pisal Efraim Kishon, prev. E. Jerber. RO. Re-žija: Jože Peterlin 1625 Orkestri in zbori 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 Violinist Gorjan Ko-šuta, pianist Erminij Ambrozet. 19.00 Orkester »Musicclub« vodi Aleksander Bevilacqua. 19.10 Avtor in knjiga. 19.30 + estern-pop-folk. 20.00 Šport. 20.30 Simfonični koncert Vodi L. von Ma-tačič. Sodeluje hornist Guelfo Nalli. 21.50 Glasba za lahko noč.

: : ČETRTEK, 3. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Nove plošče resne glas-be, pripravlja Ada Markon. 19.10 Človek pred rojstvom. 19.25 Za najmlajše: »Pisani balonč-ki« (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Prav-ljica«. Napisal I. Iredynsky, prevedla Marijana Prepeluh RO. 21.20 Skladbe davnih dob. 21.45 Glasba za lahko noč.

: : PETEK, 4. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Ju-tranja glasba. 11.35 Opoldne z vami 13.30 Glas-ba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Pianist Nino Gardi. 18.45 Zna-ni motivi. 19.10 Amedeo Giacomini: »Profesor«. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Šport. 20.35 Delo in go-spodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni kon-cert. Dunajski filharmonični orkester. 22.00 Gla-sba za lahko noč.

: : SOBOTA, 5. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Ro-mantična simfonična glasba. 18.50 Filmska gla-sba. 19.10 Kulturni spomeniki naše dežele: »Bazi-lika v Ogleju«. 19.40 Pevska revija. 20.00 Šport 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Odskočna deska« (Adrijan Rustja). 21.2 Ritmični orkester RAI iz Rima. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Glasba za lah-ko noč.

Koroški Slovenci so bili že prešteti

(Nadaljevanje s 1. strani)

Sicer pa ni potrebno nikakršno ljudsko štetje koroških Slovencev, ker so bili že mnogokrat prešteti. Bili so časi, ko so jih naštel 180.000, a tedaj avstrijski oblastniki tega niso hoteli vzeti na znanje in rezultat ljudskega štetja zanje ni pomenil nič. Koroški Slovenci so ostali brez slovenskih šol in brez narodnostnih pravic. Štetje je bil končno tudi koroški plebiscit leta 1920, na katerega se Avstrijci tako radi sklicujejo. Res da je na njem zmagala avstrijska državna ideja nasproti jugoslovanski (ki jo je tedaj predstavljala reakcionarna balkanska kraljevina Jugoslavija, medtem ko je bila slovenska državna ideja, kot jo predstavlja republika Slovenija, popolnoma odsotna, drugače bi bil rezultat plebiscita verjetno drugačen), toda z oddajo glasu za Avstrijo kot državo najbrž noben glasovalec ni imel namena, da se odreče slovenski narodnosti in jeziku, ki ga je govoril v družini in kate-rega ga je naučila njegova mati. Tako pa so si po krivem tolmačili plebiscit nemško-avstrijski nacionalisti in predvsem njihov idejni voditelj dr. Steinacher, ki je prešel pozneje k hitlerjancem. In pri plebiscitu je glasovala večina prebivavstva južno od Drave za Jugoslavijo. Če je bilo torej tisto glasovanje tako pomembno, ali bi ne bilo primerno, da ga vzamejo Avstrijci tudi se-daj za osnovo za določitev krajev, kjer živi slovenska manjšina? Če je živela tam ta-krat, zakaj bi je ne bilo danes? In če je ni več, se je treba vprašati, zakaj je ni več.

Odgovor je jasen: ker je bila asimilirana po krivdi političnega in socialnega priti-ska, zaradi neprestanega zapostavljanja, ki so se mu hoteli moralno netrdni ljudje iz-makniti s tem, da so prešli vsaj na videz v nasprotni narodnostni tabor, in predvsem po krivdi nemške osnovne šole, ki je sproti potujčevala mladino. Znano je, da ravno o-snovna šola odločilno vpliva na jezikovno in narodno vzgojo.

Za določitev območja narodnih oziroma jezikovnih pravic koroških Slovencev bi moralo z moralnega in političnega stališča obveljati načelo, da morajo veljati povsod tam, kjer so strnjeno bivali Slovenci sredi preteklega stoletja, preden se je začelo na-črtno in včasih, posebno v hitlerjanskem času, okrutno raznarodovanje, spremljano ce-lo s prisilno preselitvijo v Nemčijo, z zapori, koncentracijskim taboriščem in obravl'a-niem. Avstrijske stranke bi morale biti nad-vse zadovoljne — in enako dunajski parla-ment in vlada — če bi koroški Slovenci kaj popustili v tej svoji zahtevi in če bi bili pripravljeni, da se pogajajo in pozabijo na strašne krivice, ki so jim bile že prizadete, na dejanski rododomor, ki ga dokazujejo šte-vilke ljudskih štetij, ne pa da skušajo zdaj z novim štetjem dokončati zločinsko delo vseh prejšnjih raznarodovavcev. Koroški Slovenci bi se morali vedno zavedati, da so na poziciji moralne moči, da imajo oni pra-vico terjati, ne pa da motedujejo za milo-ščino. Najboljša obramba tudi na Koroškem je politična in moralna ofenziva.

SKOZI DALJNOGLED

ZAPOSTAVLJANJE SLOVENSKEGA DNEVNKA

Stojan Spetič se je obrnil do slovenskih katoličanov v upanju, da ga bodo volili na prihodnjih parlamentarnih volitvah. V nedeljo jih je po slovenski maši pri Sv. Ivanu v Trstu tudi pričakal prav pred cerkvijo in jih pozival, naj ne sledijo navodilom cerkvene hierarhije. Ker se udeleženci maše niso marali odpovedati svoji vsakotredenski navadi, da se pred cerkvijo nekoliko pogo-vorijo, so njegovi pozivi v glavnem šli v pra-zno, saj jih bo človek itak lahko bral v ne-deljskem Primorskem dnevniku, kjer je ča-snikar prav govornik Stojan Spetič. In tako je neki neposlušalec stopil do dveh aktivistov, ki sta vidno držala šop »Unita« v rokah na voljo povpraševalcev.

(V slovenščini) »Tovariša, imata Primor-ski?« (v slovenščini) »Ne, mi imamo Delo!« Ne pri sebi, seveda.

Primorski dnevnik se upravičeno prito-žuje, da ga zapostavljajo. Mogoče tudi nje-govi lastni časnikarji.

ŠE ENA ZGREŠENA POTEZA

Vrhovi italijanske cerkvene hierarhije so čutili potrebo, da posežejo v volilni boj, s tem, da so opomnili katoličane, da mar-ksezem ni združljiv z vero in da naj zato ne volijo marksističnih strank. Toda krščan-sko-demokratska stranka jim najbrž ne bo hvaležna za ta poseg, ker so jo z njim osme-šili pred javnostjo. Ali res menijo, da še ve-

dno ni politično dorasla in da ne more v politiki sama skrbeti za interese katoliča-nov ter da ji mora cerkvena hierarhija še vedno od časa do časa priskočiti na pomoč kakor nebogljenu otroku? Menimo, da vzamejo taki nerodni posegi italijanske cerkvene hierarhije krščansko-demokratski stranki več glasov kot vsa nasprotna pro-paganda, kar se je pokazalo tudi pri refe-rendumu o razporoki. Taki politični pose-ni cerkvene hierarhije dajo vedno dobrodo-šel argument nasprotni propagandi in ne-koliko osmešijo katoliške politike.

KAJ JE MNOŽIČNA ZASLEPLJENOST?

Ljubljanski »Dnevnik« je prinesel pod naslovom »Množična zaslepljenost Portu-galcev« poročilo o letošnjem romanju v Fa-timo. Članek, ki je napisan v ironičnem to-nu, je podpisal neki Aleksander Antonič; po nepotrebnem žaljiv za kristjane, za Portu-galce pa še posebej, pa je naslov. Zakaj je čutilo uredništvo lista potrebo, da da poročilu tak naslov? Nanaša se, kot kaže, na »mistiko« tega romanja. Toda ljudje so ve-dno čutili potrebo po mistiki, tudi brez re-ligije. Ali ni mistika tudi vsakodnevno ro-manje v Leninov mavzolej na Rdečem trgu v Moskvi?

Psiha ljudi in narodov je mnogo bolj za-pletena kot si predstavlja kak dopisnik, in le iz globine mistike zajemajo včasih moč za življenje. Še bolj tvegano je soditi, kaj je množična zaslepljenost.

Zakaj nastop na parlamentarnih volitvah

(nadaljevanje s 1. strani)

med Italijo in Jugoslavijo, ki po eni strani načelno odpira možnost za korenito ureditev manišinskih prob'emo, po drugi strani pa predstavlja novo nevarnost, da se ti problemi še bolj zaostrijo, da se njihovo reševanje po stari in preizkušeni italijanski praksi spet in spet odlaga, medtem ko se Slovenci dobro zavedamo, da čas ne dela v našo korist.

Zlasti mladina pri Slovenski skupnosti je do grla sita politike italijanskih vsedržavnih strank do slovenske manjšine. Zato jim tokrat noče podpisati prazne menice ali »notarskega pooblastila«, temveč čedalje glasneje zahteva, naj slovenska narodna skupnost vzame skrb za lastno usodo predvsem v svoje roke, naj čimbolj strne svoje vrste, naj pozabi na to, kar jo razdvaja, in naj pomisli zlasti na to, kar jo druži in ki ne more biti ničesar drugega kot lastni obsto in nadaljnji vsestranski razvoj.

Naša mladina je seveda občutljiva za dogajanje okrog sebe in se tudi dobro zaveda, da je reševanje slovenskih problemov odvisno tudi od razmerja sil v državi in družbi ter zlasti od stopnje demokracije. Prav tako pa se zaveda, da nobena, še tako demokratična družba ne bo ničesar ukrenila v korist našega ljudstva, če se to ne bo tudi politično uveljavilo, če ne bo čedalje glasneje in odločneje terjalo svojih pravic, če skratka ne bo postalo resničen subjekt političnega in družbenega dogajanja povsod tam, kjer živi. Slovenci smo siti zainteresiranega varuštva velikih italijanskih vsedržavnih strank, ki se na nas spomnijo, kadar potrebujejo naše glasove in če krepimo njihove vrste. Drugače pa se te stranke za nas le malo brigajo, tako da so naši

problemi njihovim osrednjim vodstvom v Rimu dejansko neznani, kar je pred dnevi v Rimu ugotovila »ekspedicija« tržaškega pokrajinskega sveta, ki jo je vodil predsednik Zanetti. Kako smo pri osrednji vladi znani, pa najbolj zgovorno dokazuje izjava notranjega ministra Cossiga, ki je po televiziji pred široko italijansko javnostjo izjavil, kako je prvič slišal, da živi v Reziji ljudstvo, ki govori nič manj kot neko staro »rusko« narečje.

Če se je torej Slovenska skupnost odločila za nastop na parlamentarnih volitvah, je po našem ravnanju politično modro, saj je s tem dana priložnost za afirmacijo vseh Slovencev v Italiji, zlasti pa je to jasen in neovržen dokaz naše prisotnosti, s čimer bodo vse italijanske politične sile morale voditi računa. Zato kandidatne liste Slovenske skupnosti zaslužijo zaupanje čimvečjega števila slovenskih volivcev in volivk.

Kaj bo po volitvah

(nadaljevanje s 1. strani)

do v nobeno vlado brez notranje ali zunanje udeležbe komunistične stranke (zadovoljili bi se namreč tudi s tem, da bi KPI podpirala vlado samo v parlamentu). Socialisti vedo, da v opoziciji za trajno ni prostora zanje, kajti tam zavzemata ves prostor na levi KPI, na desnici pa MSI - Nacionalna desnica. V opoziciji bi igrali samo senco KPI. Prostor zanje je samo v vladi. To je neizogibno. Vprašanje je samo, ali bodo pripravljeni dati kak stvarni in konstruktivni prispevek, da se Italija po tej volivni epizodi začne reševati iz svojih kriz, ali pa bodo podlegli še naprej skušnjavi, da bi se šli hkrati vladno in opozicionalno stranko ter izsiljevali KD ob vsaki priložnosti, a bolj demagoške kakor pa resnične reforme. Vsekakor je od PSI veliko odvisno, veliko več kakor pa se zavedajo celo njeni politiki sami. Možnost kake sredinsko-demokratske alternative (s PLI) po volitvah je zelo majhna.

Učinkovitost pomoči potresencem v Sloveniji

Treba je priznati, da deluje akcija pomoči potresencem v Sloveniji, t.j. na Tolminskem, Kobariškem in v Breginju, zares učinkovito. Po vsej Sloveniji so začeli takoj zbirati pomoč, ki je bila tudi dobro organizirana. V akciji so delovale organizacije Rdečega križa, sindikati in mladina. Poleg šotorov so poslali tistim, ki so ostali brez strehe, tudi turistične priklopnike (rulotke).

Kmalu so se tudi podale na delo strokovne gradbene skupine, da bi ugotovile stop-

njo razmahanosti hiš in podale poročilo o tem. Nekaj svoje naloge so že opravile, tako da so se lahko nekateri že sredi preteklega tedna vrnil na svoje domove in jih začeli popravljati. »Malo strahu nam je še ostalo v kosteh, drugega pa ne. Veseli smo, da se lahko preselimo iz šotorišča spet pod domačo streho,« je rekel eden izmed njih.

V Breginju deluje skupina 45 študentov z ljubljanske fakultete za gradbeništvo, ki hoče zbrati arhitektonsko dokumentacijo o vsej vasi. Ta je slovela kot arhitektonsko posebno slikovita in zanimiva. Po nekaterih izjavah bo mogoče obnoviti v Breginju veliko večino hiš. Vodja skupine docent Peter Fister je rekel: »Srečujemo se z dvema problemoma: s problemom stavb in s problemom vasi kot celote. Posneli bomo stanje, ki bo služilo za nadaljnje načrtovanje in ukrepanje. Pri delu se držimo posebnega sistema s topografskimi kartami, ki daje možnost revalorizacijske, sanacijske, vitalizacijske in še druge ocene stanja vsake hiše.«

Rekel je tudi, da upajo, da bo možno obnoviti 80 odst. hiš, medtem ko jih bo 20 odstotkov težje obnovljivih. Dokončna ocena pa bo možna šele 15. junija, ko bo oddan ves material, na osnovi katerega bo možna nato podrobna obdelava.

Hiše povsod pregledujejo tričlanske strokovne komisije. V njih sta dva gradbenika in predstavnik krajevne skupnosti. Če naj-

(Nadaljevanje s 3. strani)

PROSTOR MLADIH

AKCIJA PRI BAZOVICI

Iz »Jambora« ponatiskujemo poročilo o skavtski akciji v Bazovici, kot zglede delovne mladine, ki se ne zadovoljuje le z lepimi besedami. Posnegala naj bi jih druga mladina, pa tudi starejši.

—o—

V letošnjem Jamboru je bilo več člankov posvečenih naravi. Širili so med bralce spoštovanje in ljubezen do vseh darov, ki nam jih nudi naša mati narava.

Zbrali smo se pred bazoviško cerkvijo. Bilo nas je okoli 50. Po končani maši smo se vsak s svojo najlonsko vrečo odpeljali na Strelišče. Takoj smo se lotili dela.

Naš cilj je bil: dati gozdičku, ki je postal pravo zbirališče odpadkov, prvotni videz.

Pod vsakim borom in v vsaki dolinici so bili celi kupi papirja, izpraznjenih steklenic, škatel, gumijastih koles in celo stara postelja.

Po deseti uri so začeli prihajati nedeljski izletniki. Ti so kraj gotovo dobro poznali, ker se niso ustavljali v zamazanem gozdičku, pač pa so se napotili naravnost na bližnji travnik, ki se je v svoji še nedotaknjeni lepoti vabljivo bleščal v soncu.

To so tisti izletniki, ki ne zamudijo nobene

priložnosti, da bi kam šli, a jim je poglavitni cilj »piknik«, tako da se ne znajo zazreti v sinje nebo, občudovati brsteče popke ali zeleno rosno travo. To so tisti izletniki, ki puščajo za seboj cele kupe smeti.

Otroški glasovi in glasni radioaparati so dušili petje ptičev, šumenje borov, rahlo poskakanje veveric.

Zamislila sem se. Opazovala sem, kako vsi pridno pobirajo smeti. Zdelo se mu je, da smo vsi nehvaležni sinovi, ki smo zatajili našo rodnico in ki se vračamo skesani, pripravljeni popraviti vsak svoj greh.

Toda konec s sentimentalnostjo!

V dveh urah smo nabrali 100 vreč smeti in še nekaj zraven. Po pesmi slovesa in po pogovoru načelnika skavtov Vinka Ozbiča, ki nas je opozoril na globlji pomen akcije, smo se začeli pripravljati na odhod. A iz gozdička se je zaslislalo glasno kričanje: »Kdo je tisti vandal, ki je pustil pod borom ostanke malice?«

Raztreseni volčič je poparjeno popravljen pomarančne olupke in steklenico coca-cole.

Še vedno velja pravilo: na napakah se učimo!

ARNIKA

Zasedba Kulturnega doma

Kot smo že poročali pretekli teden, je upravni svet Stalnega slovenskega gledališča sklenil prekiniti delovanje gledališča zaradi nevdržnega finančnega položaja. Do tega je prišlo zaradi neizpoljenih obveznosti osrednjih oblasti glede priznanja pravnega statusa osrednje kulturne manjšinske ustanove. Kolektiv gledališča že več kot 10 dni nepretrgoma zaseda Kulturni dom. Ustanovili so poseben koordinacijski odbor med kolektivom in upravnim svetom, ki urejuje izredno živahno dejavnost na vseh ravneh, da bi seznanili oblasti in širšo javnost z nastalim položajem. Zasedba Kulturnega doma s strani kolektiva poteka v popolni soglasnosti z osrednjimi sindikalnimi organizacijami. V Kulturni dom prihajajo delegacije strank, slovenskih občin ter kulturno prosvetnih organizacij, da izrazijo svojo solidarnost. Predstavniki gledališča so v

preteklih dneh obiskali vse slovenske občine na Tržaškem in Goriškem, tržaškega župana, kot tudi goriškega župana in predsednika pokrajinskega sveta. S položajem so seznanili tudi načelnike deželnih svetovalskih skupin ustavnega loka, ki so se zavzeli, da bi dežela skušala rešiti vprašanje. Slovenske občine na Tržaškem in Goriškem so že ali so na tem, da izglasujejo protestne resolucije. Ostro resolucijo je izglasovala svetoivanska rajonska konzulta tržaške občine. Delegacija gledališča je obiskala tudi vladnega generalnega komisarja Molinarija, ki ji je zagotovil, da se bo zavzel pri osrednjih oblasteh. Kulturni dom sta obiskali odposlanstvi Slovenske skupnosti in komunistične partije in predstavnik »Slovenskih delovnih ljudi v Italiji«, Boris Gombač. Solidarnostne izjave pošiljajo zavodski sveti ter predstavniki italijanskega in slovenskega kulturnega življenja.

TRŽAŠKA OBČINA IN POKRAJINA

V petek je tržaški občinski svet, tri mesece po nastopu enobarvnega odbora, odobril proračun za tekoče leto. Za proračun je glasovalo 25 svetovalcev. Bistvenega pomena je bilo vzdrževanje svetovalcev strank ustavnega loka, razen svetovalca Slovenske skupnosti Dolharja, ki je glasoval proti predvsem zaradi neizpolnjevanja obveznosti občinskega odbora do Slovencev in prepovedi rabe slovenskega jezika v izvoljenih svetih.

Do podobnega rezultata je prišlo v ponedeljek tudi na tržaški pokrajini. Pokrajinski proračun za tekoče leto, ki ga je predložil enobarvni demokrščanski odbor, je bil odobren le z glasovi krščanskodemokratskih svetovalcev ter ob vzdržanju strank ustavnega loka. Na seji ni bil prisoten svetovalec Slovenske skupnosti, ki pa je v teku razprave o proračunu na prejšnjih sejah jasno izrazil svoje nasprotno stališče do predloženega proračuna.

PROSVETNO DRUŠTVO - MACOLJE
PRIREJA v nedeljo, 30. maja

PRAZNIK ČEŠENJ

Sobota, 29. maja ob 15. uri odprtje kioskov; zvečer igra ansambel SUPER GRUP
Nedelja, 30. maja - ob 14. uri odprtje kioskov ob 16. uri začetek kulturnega programa

Nastopajo: Domači mešani pevski zbor - Moški zbor »V. Vodnik« iz Doline - Mešani pevski zbor iz Škednja - Otroški zbor »Slovenski šopek« - Moški pevski zbor »Svoboda« iz Kočevja. - Koncert ansambla »Lojze Hlede« s pevci in humoristi iz Števerjana. - Godba na pihala »Breg«.

Od 20. do 24. ure prosta zabava z ansamblom SUPERGRUP.

Oba dneva bodo delovali dobro založeni kioski s čevapčiči, klobasami in domačim vinom. V nedeljo bodo pomnožene avtobusne zveze z mestom in okolico (avtobus št. 40).

V primeru slabega vremena bo praznik 2. junija.

V Ricmanjih šola Ivan Trinko

V nedeljo, 23. maja je bila v Ricmanjih slovesnost poimenovanja osnovne šole po Ivanu Trinku - Zamejskemu. Poleg predstavnikov oblasti in številne množice se je poimenovanja udeležila delegacija iz Beneške Slovenije, ki so jo sestavljali matajurski župnik Gujon, trčmunski župnik Zuanella in Izidor Predan. Ricmanjski župnik dr. Kosmač je blagoslovil kip Ivana Trinka — delo kočevskega kiparja prof. Staneta Zorna, ter posredoval Trinkovo duhovno oporo. Zelo bogat je bil kulturni spored pri katerem so sodelovali učenci, otroški harmonikarski orkester, pevski zbor »Slavec« iz Ricmanj in Fran Venturini od Domja, godba na pihala in ansambel Pomlad. Številni govorniki so poudarili pomembnost poimenovanja šole po pesniku, pisatelju in narodnemu buditelju. Gujon in Predan pa

sta podčrtala pomembnost solidarnosti med zamejskimi Slovenci in se zahvalila za gmotno pomoč, ki so jo prisotni nudili za potresence iz Beneške Slovenije. Izrednega pomena pa je bila razstava Trinkovih rokopisov in knjižnih izdaj, za katero je poskrbel Evgen Dobrila, ki je bil v sodelovanju z vaškim pripravljanim odborom tudi glavni organizator uspele prireditve.

Podobno kot na drugih slovenskih prireditvah, je bilo tudi v Ricmanjih prisotno odposlanstvo kolektiva SSG, ki zaseda Kulturni dom. Pozdrav in poziv slovenski javnosti je prebral A. Pregarc.

—o—

AKCIJA ZA REŠITEV SSG

Iz zasedenega Kulturnega doma vodi zasedbena ekipa Stalnega slovenskega gledališča živahno akcijo, da bi dobilo gledališče pravočasno finančno pomoč in bi lahko nadaljevalo z delom. Med drugim je bila poslana brzogajka predsedniku vlade v Rimu. Na obisk v Kulturni dom prihajajo zastopstva slovenskih in italijanskih kulturnih ustanov, sindikatov itd. Slovensko gledališče dobiva tudi številna pisma in izjave vzajemnosti.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV TRST

vabi v ponedeljek, 31. maja 1976 na okroglo mizo na temo

VLOGA NARODNIH SKUPNOSTI V DANAŠNJI ITALIJI IN V BODOČI ZDRUŽENI EVROPI

Sodelovala bosta prof. Andrej Bratuž in dr. Drago Štoka, ki sta se v Milanu udeležila seminarja o problematiki narodnih manjšin.

Večer bo v dvorani Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3. Začetek ob 20.15.

—o—

NAŠE GLOBOKO SOŽALJE

Komaj te dni smo zvedeli, da je 6. t.m. umrl naš dolgoletni zvesti naročnik g. Rudolf Grum v Trstu. Pokopali so ga 9. t.m. Težko prizadeti družini izrekamo globoko občuteno sožalje.

Uredništvo in uprava Novega lista

Koncert dveh odličnih zborov v Nabrežini

Prosvetno društvo »Igo Gruden« iz Nabrežine je v nedeljo, 23. t.m., priredilo v društveni dvorani koncert obeh svojih zborov, dekliškega in moškega. Zbora vodi profesor Sergij Radovič. Z recitacijami pa je nastopil gledališki igralec Stane Rastresen.

Najprej je v imenu društva spregovorila odbornica Patricija Terčič, ki je med drugim omenila, da sta se v zadnjem času oba zbora številčno precej okrepila. Povedala je tudi, da polaga njun dirigent posebno važnost kvaliteti. Na prireditvi je bila tudi sprejeta resolucija v zvezi s stanjem Stalnega slovenskega gledališča, ki je moralo pred dnevi zaradi znanih problemov prenehati s svojo dejavnostjo.

Na koncertu je prvi nastopil dekliški zbor, ki je zapel pet pesmi. Pevke so pokazale, da odlično obvladajo tehniko, kar odraža skrbno pripravo. Omenili bi morda le, da bi moral dirigent posvečati nekoliko večjo pozornost interpretaciji, ker je bila po našem premalo opazna razlika med pia-

ni in forteji. Program dekliškega zbora je obsegal predvsem slovenske in tuje ljudske pesmi. Zanimiva in precej nenavadna pa je bila pesem Marka Tajčeviča Pjesme Dadolske.

Moški zbor se je predstavil z odlično izbranim repertoarjem. Tudi tokrat so Nabrežinci pokazali sigurnost v izvajanju in tudi moški zbor je, kot že prej dekliški, dokazal, da mu tehnika ne povzroča niti najmanjših težav. Pohvaliti moramo predvsem zelo dobrega solista, ki ima šolan in lepo izoblikovan glas. Poslušalci so z izrednim zanimanjem sledili izvajanju pesmi, kot so na primer Rijavčeva Kalinka, Simonitijeva Pesem galebov in seveda pesmi Ignacija Ote Nabrežina.

Izredno gojeno petje obeh nabrežinskih zborov je privabilo v društveno dvorano lepo število poslušalcev. Ker sta oba zbora odlično pripravljena, bi lahko večkrat nastopala tudi izven Nabrežine.

A.L.

Msgr. Anton Rutar - devetdesetletnik

V soboto, 29. t.m., bo obhajal 90-letnico rojstva znani in ugledni goriški duhovnik msgr. Anton Rutar. Slavljencec se je šele pred nekaj leti odpovedal dušnopastirskemu delu in se umaknil v zasluženi pokoj v Gorico. Ko mu ob tem častitljivem jubileju izrekamo svoje najiskrenejše čestitke, naj nam bo dovoljeno, da kratko orišemo njegovo življenjsko pot.

Msgr. Rutar se je rodil v Drežnici na Kobariškem in se vzgajal v trdnem ter grčavem kmečkem domu. V duhovnika je bil posvečen julija leta 1910. Najprej je bil kaplan v Tolminu, nato pa župni upravitelj na Bukovem, kjer je ostal do leta 1914. Tedaj ga je nadškof Sedej, ki je poznal in cenil njegove sposobnosti, poklical v Gorico in ga imenoval za podravnatelja in ekonom bogoslovnega semenišča. Tedaj je že bila prva svetovna vojna, ko je začelo vsega primanjkovati. Naloga ekonom je bila, da je skrbel, da so imeli bogoslovci in profesorji kosilo in večerjo. Še hujši časi pa so napočili ob izbruhu vojne na Soči, ko je glavna breme za preselitev goriškega centralnega semenišča v Stično na Dolenjskem padlo na ramena podravnatelja Rutarja, ki je izpod granat rešil vse, kar se je dalo rešiti, med drugim dragoceno semeniško knjižnico.

Že pred prvo svetovno vojno se je jubilat začel aktivno udejstvovati v političnem, gospodarskem in kulturnem gibanju tedanjih mladih krščanskih socialcev na Goriškem. Po vojni pa je bil med soustanovitelji Goriške Mohorjeve družbe, bil med odborniki Alojzjevišča, Sirotišča, Zbora svečnikov svetega Pavla, Katoliškega tiskovnega društva, Gospodarske zveze in mnogih drugih ustanov, ki jih je kasneje hudo

prizadel fašizem, a ki imajo zgodovinsko zaslug, da so se Slovenci ohranili na svoji zemlji.

Njegovo delovanje je bilo trn v peti tedanji fašistični vladavini. Zato je ta iskala priložnost, da udari po njem. Zaradi znanih dogodkov po nastopu tedanjega tržaškega škofa Fogarja v goriškem semenišču so fašisti g. Rutarja zaprli in konfinirali v hribe srednje Italije.

V Gorico se je vrnil leta 1936 in dve leti kasneje prevzel skrb za dušnopastirstvo v Pevmi, kjer je ostal do svoje upokojitve.

To je le bežen in pomanjkljiv oris dela in prizadevanj msgr. Antona Rutarja. Naj ob koncu teh vrstic ke poudarimo, da se je

jubilant po drugi svetovni vojni skupno s svojimi prijatelji in sodelavci Besednjakom, Bitežnikom in Rustjo prvi začel ponovno zanimati za usodo beneških Slovencev in dejansko postavil temelje ter ustvaril pogoje za njihovo postopno narodno in socialno prebujenje. To je še ena izmed mnogih jubilarovih zaslug, ki jo moramo še posebej naglasiti.

Ob častitljivem jubileju mu tudi Novi list, ki ga od začetka šteje med svoje zveste prijatelje, iskreno čestita in mu iz vsega srca želi še mnogo zdravih let.

FESTIVAL V ŠTEVERJANU PRESTAVLJEN

Zaradi volitev je festival domače zabavne glasbe, ki bi moral biti v Števerjanu 19. in 20. junija, prestavljen na 26. in 27. junij.

Proslavljanje stoletnice rojstva pisatelja Ivana Cankarja na Dunaju

Stoletnica rojstva pisatelja Ivana Cankarja 10. maja letos je bila ponovna priložnost za Slovence doma in po svetu, pa tudi na Dunaju, da so se poklonili še vedno aktualnemu duhu tega velikega umetnika besede. Spomin na Ivana Cankarja je na Dunaju še vedno živ. O tem ne priča samo spominska plošča na hiši v Lindauergerasse na dunajskem Ottakringu, kjer je Cankar vrsto let stanoval, temveč tudi slovensko kulturno društvo na Dunaju, ki si je že ob svoji ustanovitvi 1973. leta nadelo ime Ivan Cankar. Njegovo delovanje je namenjeno vsej slovenski skupnosti na Dunaju, tako stalno živim Slovincem, kot tudi le priložnostno zaposlenim.

15. maja je omenjeno društvo priredilo v

praznični dvorani avstrijskih sindikatov veliko proslavo, posvečeno stoletnici rojstva Ivana Cankarja. Udeležili so se je politični predstavniki iz Slovenije in zastopniki jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju. Vse navzoče Slovence je najprej pozdravil predsednik slovenskega kulturnega društva Ivan Cankar na Dunaju Franc Sever. Slovensko pevsko društvo na Dunaju, ki deluje v okviru te organizacije, je zapelo nekaj Ipavčevih skladb, slavnostni govor pa je imel predsednik Društva slovenskih pisateljev Ivan Potrč iz Ljubljane. Za njim je skupina igralč, članic ljubljanskega eksperimentalnega gledališča GLEJ v daljšem recitalu podala podobo Ivana Cankarja skozi njegova dela. Pri tem so imeli prisotni priložnost slišati med drugim odlomke Hlapca Jerneja, Lepe Vide, Bele Krizanteme in Križa na Gori. Na televizijskem ekranu so istočasno vrteli prizore iz filma »NA KLANCU« Televizijsko je bil prikazan tudi Cankarjev muzej v rojstni hiši na Vrhniki.

Ob tej slavnostni priložnosti je slovensko kulturno društvo Ivan Cankar na Dunaju izdalo posebno brošuro z naslovom SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO: IVAN CANKAR 1876-1976, v kateri predstavlja podpredsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani dr. Bratko Kreft umetniško podobo in politično dejavnost Ivana Cankarja. V že omenjeni brošuri popisuje podpredsednik društva Ivan Cankar na Dunaju inženir Marjan Pirc nastanek društva, dosedanje delo in njegove cilje.

(Dalje na 7. strani)

UČINKOVITOST POMOČI POTRESENCEM V SLOVENIJI

(Dalje na 5. strani)

dejo, da niso močno poškodovane, se lahko ljudje takoj vrnejo vanje. Pri tem ni nobene birokracije. Kot znano, pa se ljudje v Furlaniji pritožujejo ravno nad počasnostjo in birokratičnostjo tega ugotavljanja, za katero manjka strokovnjakov.

Potresencem na Tolminkem in Kobariškem pomaga vsa Slovenija, pomoč pa so poslale tudi druge republike. Revanširali so se tudi meščani Skopja, katerim je Slovenija krepko pomagala pri potresu pred leti.

Slovenija je priskočila na pomoč tudi potresencem v Furlaniji, in sicer mer prvimi.

Samostojen nastop Slovenske skupnosti tudi na Goriškem

Tudi na Goriškem je opaziti, podobno kot drugod v Italiji, da se volivni boj še ni razvnel. Posamezne stranke so prejšnji teden prijavile svoje liste na videmskem sodišču, občinska uprava v Gorici pa je že namestila po mestu posebne panoje, kamor bodo stranke, ki se potegujejo za glasove, namestile propagandne letake, vendar so ti panoji še vedno skoraj prazni. V goriški pokrajini bo na volitvah v poslansko zbornico nastopilo devet strank, za senatorska mesta pa se bo potegovalo sedem strank.

Vrstni red strank na glasovnicah za poslansko zbornico bo naslednji: KPI, PRI, MSI, PSDI, PSI, PLI, DP (levičarski izvenparlamentarci), KD, Slovenska skupnost. Na glasovnicah za senat se bodo prijavile naslednje stranke: KPI, MSI, laična lista PSDI - PRI - PLI, PSI, KD, Slovenska skupnost, PR (radikalci). Kot je že tradicija, so torej komunisti uspeli zasedeti prvo mesto na glasovnicah za poslansko zbornico in senat, medtem ko je Slovenska skupnost na glasovnici za poslansko zbornico zasedla zadnje mesto. Slovenska skupnost je za poslansko zbornico predložila naslednjo kandidatno listo: Marija Ferletič, Andrej Braut, Rafko Dolhar, Maks Gergolet, Marilka

Korsič - Čotar, Andrej Makuc, Franc Mljač, Damijan Paulin, Simon Prešeren, Bogomir Špacapan Marjan Terpin, Emil Valentinčič. Goriška Slovenska skupnost se je torej prav tako kot ista stranka na Tržaškem odločila za samostojen nastop, iz imen kandidatov pa je razvidno, da so med njimi imena iz vseh treh pokrajin dežele Furlanije - Julijske krajine.

Goriška pokrajina je pri volitvah v poslansko zbornico vključena v enajsto volilno okrožje, ki obsega še pokrajine Videm, Pordenone in Belluno, medtem ko volilna okrožja za senat obsegajo deželo Furlanijo - Julijsko krajino. Prvič po vojni se je zgodilo, da se bo samostojna slovenska stranka predstavila na političnih volitvah v vseh treh pokrajinah dežele Furlanije - Julijske krajine, kjer prebivajo Slovenci, to je v tržaški, goriški in videmski. Ob tem lahko ugotovimo, da je škoda, ker ni prišlo do morebitnega volilnega sporazuma s Furlanskim gibanjem, saj bi na ta način mogoče uspeli izvoliti poslanca v rimski parlament na skupni listi. To bi poleg političnega gotovo imelo tudi velik moralni pomen za Slovence v Italiji in za sosednje furlansko ljudstvo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA IVAN CANKAR IN SOCIALIZEM

II.

S tema dvema imenoma — Albin Prepeluh in dr. Dragotin Lončar — pa smo prišli do naslednje pomembne točke, ki nam bo osvetlila ozadje Cankarjeve nastopa.

V socialnodemokratskih vrstah je v času, ki ga obravnavamo, razločneje prišel do izraza razkol, ki je v njih tlel že precej časa. Razložiti pa moramo, ko govorimo o socialdemokratih, da so se tedaj tako imenovali socialisti oziroma marksisti, pripadniki tretje internacionale, ki je prav v vojnih dneh doživela obupno polomijo. Vodilni možje v stranki so bili Anton Kristan, dr. Henrik Tuma, Kopač in drugi, katere so klicali za »starine«. K »mladim« pa sta pripadala že omenjena Albin Prepeluh in dr. Lončar, pa še dr. Milan Lemež, Anton Dermota, urednica socialdemokratskega dnevnika »Naprej« Alojzija Štebi, v Trstu dr. Ferfolja in Rudolf Golouh. Na podlagi predavanja, o katerem je govor, lahko k mladim, ki pa niso bili mladi tudi po letih, prištevamo tudi Ivana Cankarja.

Poglejmo zdaj, kje teče črna ločnica med temo dvema socialističnima taboroma, imenujmo ju tako, saj so se mladi ločili od »Napreja« in ustanovili svoj list »Demokracijo«, v katerem so strnjeno izražali svoje misli? Danes bi grupo starih imenovali dogmatično ali integralistično, ker se je zavzemala za internacionalizem, za povezanost z drugimi socialdemokratskimi avstrijskimi strankami, za mir brez zmagovalca, za delavsko demokracijo. Mladi, ki bi jih danes lahko krstili za revizioniste, so pa poudarjali, da mora socializem zrasti iz slovenskih tal, da na Slovenskem ni industrije razen tiste, ki je v rokah tujcev, in da zato ni iskati zglede za novo družbo pri narodih z razvito industrijo. V trenutku vsenarodnega prebujenja pa so mladi predvsem poudarjali nujnost skupne slovenske fronte, potrebo po enotnosti v gibanju za osvoboditev.

Da si nekoliko približamo gledanje »mladih«, preberimo najpoprej Prepeluhovo sodbo o tedanjem slovenskem položaju.

»Veleindustrije je na Slovenskem še malo, pa še ta ni slovenska. Komaj uslužbenci — ročni in duševni delavci — so Slovenci. Kapitalist je tujec... Zato danes večina slovenskega mladega meščanstva nima interesno še nič ali pa vsaj zelo malo skupnega z interesi velekapitalističnega, velefinančnega, buržuaznega razreda. Njegovi interesi so bolj sorodni splošnim gospodarskim interesom malega slovenskega kmetiča in industrijskega delavca.« (6)

Pa še beseda o socializmu na splošno.

»Socializem je ideja. Prenesena v življenje dobi obliko, kakršno ji pritisnejo realne razmere... Poznamo nemški, angleški, ruski, francoski itd. tip socializma. Sodobni socializem namreč ni dogma, ampak spoznanje raznolikih potreb in zahtev resničnega ljudskega življenja. Narodi so različni. Njihove gnotne in kulturne razmere, njihova civilizacija, običaji, jezik, psiha — kako raznoliko, pisano je to polje. Ideje, ki se hočejo udeleževati, morajo upoštevati to raznolikost realnega življenja, zakaj so kakor cvetlice, ki rabijo prikladno zemljo in razumnega gojitelja.« (Abditus, Naprej 22.IX. 1917).

V istem članku Prepeluh potem nadaljuje:

»Slovenci smo doslej imeli vedno le nemški tip socializma pred očmi. Socialne ideje smo zajemali iz nemških virov, kakor pretežno vsa ostala naša kultura. Prezrli smo, da je naša slovenska natura

drugačna kot nemška, da so naše gospodarske, kulturne, jezikovne in narodne razmere drugačne kot nemške. Ker je socializem to pri nas preziral in se hotel uveljaviti kot dogma, ni našel za svojo rast ugodnih tal; zato socializem pri nas ni mogel zbuditi tako socialno, kulturno in demokratično gibanje kot drugje.« (7)

Zanimiv je ta odlomek, ki bo odmeval tudi v Cankarjevem predavanju v Trstu: »Slovenski socialisti se ne morejo postaviti izven naroda, katerega del so in ostanejo... Mi čutimo narodno zatiranje tako kot socialno. Slovenski delavec, mali kmet, nižji uradnik so po svojem socialnem bistvu in po svoji narodni psihi demokratičen element... V tej veliki dobi ne moremo drugače, kot biti edini s svojim narodom, z dušo in telesom sodelovati v boju za njegovo svobodo. V narodnem pogledu stojimo na stališču znane jugoslovanske deklaracije, zakaj strašno bi bilo, ako bi si le za trenutek pomišljali nastopiti proti osvobodilnim stremljenjem naroda, katerega sinovi smo. Popolna teritorialna avtonomija v zedinjeni Jugoslaviji — to je naše geslo v tej veliki dobi ... Kadar bomo svobodni in samostojni, bomo šele mislili na potrebne zveze z drugimi — na mednarodnost. Zgledu ruskih boljševikov ne moremo slediti.« (8) Že leta 1909 v prvem zvezku VI. letnika »Naših zapiskov« pa Dermota pravi: »Dokazati hočemo, da je naš socializem — in ta ima isti končni cilj in ista temeljna načela kakor socializem po vsem svetu — vzklil iz naše rodne grude, iz naših slovenskih političnih, gospodarskih in kulturnih razmer, iz naših slovenskih ljudi, iz naše slovenske zgodovine, katere imamo več in večjo, nego si priznavamo sami... pokazati svetu slovenski tip socializma...« (str. 2-3).

Mogoče ne bo napak, če — tudi za zanimivo primerjavo z današnjimi (1976) usmeritvami komunističnih strank v sredozemskem bazenu — prikažemo še Prepeluhovo gledanje na krščanstvo: »Filozofsko temelji socializem po veliki večini svojih praktičnih predstavnikov na materialističnem svetovnem naziranju, dasiravno je praktična izvedba tega epikurejskega načela rodila kot odpor socialistično misel v njenih radikalnih, nepopolnih začetkih. Želja po neizmernem uživanju slasti tega sveta... je imela za nasledek brezobzirno izkoriščanje družabno šibkejših... Ta gnotna sila je dosledno izvedena negacija krščanskega svetovnega naziranja in v tej reakciji proti materialističnim privilegirancem se je rodil socializem... Socializem kot družabni in ekonomski faktor se danes ne more več držati trhle veje filozofičnega materializma.

Ta nas uči, da smo ljudje le neznatni delci velikega mehanizma, brez moči in lastne volje, da izgine mo neopaženi in nepogrešani. Vseeno je, ali živimo dolgo in koristno življenje, ali pa poginemo po porodu... Socialist, ki zahteva novega in boljšega človeka, mora tak življenjski nazor kategorično zavreči. S tem, da se bojuje socializem proti sedanjim družbi in starim nazorom, ustvarja pot novemu čvrstejšemu — socialnemu individualizmu, — temu pa je krščansko svetovno naziranje vsekakor bližje kakor pa duševna puščina materialistične filozofije.« (9)

In še:

»Naravnost greh pa se mi zdi dokazovati slovenskemu delavskemu ljudstvu, da je edino njegova iskrena in naivna vera v Boga, da je njegova prisrčna molitev kriva njegove današnje družbene onemoglosti in gnotne revščine. Taka propaganda se mi vidi samo po sebi protiljudska, neiskrena in demagoška. Ne more prinašati ljudstvu nobenega sadu.« (10)

Za razumevanje dveh različnih pogledov »starih« in »mladih« je nujno, da še povemo, kako so se »stari« ali »dogmatiki« glede na prihodnost jugoslovanskih narodov sklicevali na tivolsko resolucijo, v kateri je leta 1909 socialnademokracija zahtevala, naj se Jugoslavi konstituirajo kot enoten narod. Kar se te rešitve tiče, Prepeluh odgovarja Antonu Kristanu: »Vi pravite, da se hočemo (Jugoslavi) kot enoten narod »konstituirati«. Zdi se mi, da vam problem ni povsem jasen. Narodi so tu, bili so že davno pred nami. Poznam slovenski, hrvaški, srbski narod... Po Vaših besedah bi se dalo sklepati, da smatrate 'narod' za politično skupino. Jaz mislim, da je narod sociološka forma. Vsak narod ima svoje narodne interese in svojo psiho. Med narodne interese prištevam tudi narodno-gospodarsko strukturo, politično svobodo, kulturni razmah, Narodna psiha se izraža predvsem v jeziku, tudi v književnem jeziku, v značaju, običajih, čustvu. Vse je že tu, več ali manj popolno. Kako si torej predstavljate 'konstituiranje'? Kaj je to? Stremimo le za tem, da se ujediniamo, politično ujediniamo z nam sorodnimi narodom... Stremimo torej po jugoslovanski državi.« (11)

(Nadaljevanje sledi)

(6) Abditus (Albin Prepeluh), *Problemi malega naroda*, Ljubljana 1918, str. 4. — (7) Pripombe k naši prevratni dobi, str. 450. — (8) Prav tam, str. 451. — (9) Pripombe k naši prevratni dobi, str. 395-6. — (10) Prav tam, str. 394. — (11) Prav tam, str. 453.

—o—

V Messkichu v Baden - Württembergu je 26. t.m. ugledni eksistencialistični filozof Martin Heidegger. Star je bil 87 let.

Roman Leva Detela nagrajen

Moderno prozno delo Leva Detela »LEGENDE O OČETU«, ki ga je napisal v nemščini, je deležno precejšnje pozornosti. Znano je, da knjiga izide konec maja pri avstrijski založbi Roetzer, ki med drugim tiska tudi mednarodno revijo PANNONIA. Še pred izidom pa je to Detelovo delo prejelo na mednarodnem literarnem tekmovanju, ki ga je skupaj s kulturno revijo DAS PULT razpisal kulturni urad mesta St. Pölten na Nižnjem Avstrijskem, drugo nagrado. Nagradi (poleg Detela je bila podeljena še ena) bodo slovesno izročili v St. Pöltnu 8. junija.

Lev Detela je pred kratkim pripravil za tisk

tudi nemško verzijo romana »Kraljev kip«. Delo je prevedla Hilde Bergner. Prav tako pripravila knjižni natis štirih nemških dramskih tekstov, ki bodo izšli pod naslovom »Der tausendjährige Krieg (Tisočletna vojna)«. Poleg dela, ki bo zbirki dalo ime, je v načrtu, da bodo v publikaciji objavljena še Detelova dramska dela »Bewerbung« (Prošnja), »Spulwürmerkur« (Glistno zdravljenje) in »Ermordung eines Vater« (Umorjenje nekakšnega očeta), medtem ko bo zbirko zaključil nemški prevod Detelove igre Junaštva slamnatoga Krpana, ki je izšela leta 1985 v Trstu v knjižni obliki. Nemški prevod je oskrbel Peter Kersche.

Sodobno kmetijstvo | Kraška zadružna mle-karna tik pred gradnjo?

POZIV OBLASTEM

Prejšnjo soboto zvečer je bil na Repentabru 6. redni občni zbor članov raške zadružne mlekarne, katerega se je udeležilo lepo število članov, predstavnikov kmetijskih uradov, združenih in sindikalnih organizacij ter javnih uprav. V svojem poročilu je predsednik Alfonz Guštin povedal, da je napočil čas konkretnega uresničevanja pričakovanih kraških živinorejcev, saj so pristojni uradi v Trstu pregledali vso dokumentacijo in poslali prošnjo v odobritev Deželni službi za gorsko gospodarstvo, ki bo izdalo odlok za finansiranje in torej za začetek del. Svoja izvajanja je predsednik Guštin sklenil s pozivom, naj pristojni urad pohiti z izstavitvijo odloka, in naj se drugi kmetijski uradi zavzamejo, da ne bi, kot pri drugih podobnih pobudah, izgubili dragocenega časa. Na koncu se je zahvalil vsem tistim, ki so se za pomembni objekt zavzeli, v prvi vrsti se je toplo zahvalil dr. Miccoliju, predsedniku združenja zadrug, ki se je za mlekarstvo vneto in nesebično zavzemal na najrazličnejših forumih.

Po številnih posegih raznih predstavnikov kmetijskih organizacij, uradov in javnih uprav so člani sprejeli naslednjo resolucijo:

»Člani Kraške zadružne mlekarne, zbrani na 6. rednem občnem zboru na Repentabru, jemljejo z zadovoljstvom na znanje, da se pobuda po šestih letih končno bliža uspešnemu koncu. Pričakujejo, da bodo pristojni deželni organi čimprej izdali odlok o finansiranju del. Pristojni uradi, t.j. Deželna služba za gorsko gospodarstvo, naj izda potrebni odlok brez odlašanja, kajti v nasprotnem primeru se bo uresničitev pobude zavlekla v nedogled posebno zaradi verjetnega naraščanja cen.

Člani zadruga želijo nadalje obvestiti javnost, da kmetijstvo tržaške pokrajine žal še nima svojega zastopnika v upravnem svetu Deželne ustanove za razvoj kmetijstva (ERSA). Člani zadruga odločno zahtevajo da se ta krivica popravi in hkrati protestirajo, da omenjena ustanova še ni odprla svojega urada v tržaški pokrajini, kot je to storila v drugih pokrajinah. Nujno je, da omenjena ustanova spremeni svoj odnos do kmetijstva v tržaški pokrajini in neposred-

no do slovenske narodnostne manjšine in njenega gospodarsko-socialnega razvoja.

Člani zadruga končno izražajo svojo solidarnost s prebivalstvom Furlanije in Beneške Slovenije, ki ga je prizadel potres.

Izjavo so poslali deželnemu odborniku za kmetijstvo, deželni službi za gorsko gospodarstvo, predsedniku ERSa, deželnemu odborništvu za zadružništvo ter pokrajinskemu kmetijskemu nadzorništvu v Trstu.

Pozor pri izbiri protizajedalskih sredstev

Čedalje večje onesnaženje in zastrupljanje narave zahteva nekoliko pozornosti tudi s strani kmetovalcev. Primeri ekološke škode niso nobena redkost, pomislimo samo na čebele, ki poginejo v velikem številu njev na svetu za 11 odst., kar odgovarja pri njih kmetijskih kultur (detelja, sadno drevje) uporabljajo sistemska sredstva, to je močno strupena sredstva. Kaj bi se zgodilo, ko bi izginile čebele, se malokdo sprašuje. Že podatek, da se je zmanjšalo število panje na svetu za 11 odst., kar odgovarja približno dvema milijardama čebel, kliče po osveščanju in torej pozornosti do problema. Predsednik svetovne čebelarke zveze pravi, da je na svetu 5 milijonov panjev, morali pa bi jih imeti vsaj 200 milijonov, če nečemo iti nasproti velikanskim ekološkim katastrofam, zlasti v kmetijski proizvodnji.

Manjše število čebel ne pomeni samo, da bomo zaužili manj meda. Vrsta rastlin, ki se same ne morejo razmnoževati, nujno potrebuje pomoč čebel in drugih žuželk, ki letijo s cveta na cvet in ki ga tako oprasijo. Na ta način omogočajo razmnoževanje rastlin kot so češnja, jabolana, hruška, fižol, grah, bob, limona, mandarina, paradižnik, trta, melona, lubenica, buča, detelja, sončnica, kava, poper itd. Samo v Zahodni Nemčiji so zabeležili leta 1973 za 41 odst. manjši pridelek jabolok. Ugotovili so, da je bil temu vzrok pogin čebel, ki so jih uničila razna protizajedavska sredstva, ki jih uporabljajo v kmetijstvu. Krivda sicer ni samo teh sredstev. Krivdo nosi na splošno tehnološki napredek kot tak, torej industrializacija, urbanizacija, ki z onesnaženjem in krčenjem

NATEČAJ GLASBENE MATICE

Glasbena matica v Trstu je za stoletnico rojstva Ivana Cankarja razpisala natečaj za zborovsko skladbo na kako Cankarjevo besedilo za postmutacijski zbor a cappella. Natečaja se lahko udeležijo vsi skladatelji slovenske narodnosti rojeni ali bivajoči na Primorskem neglede na mejo in državljanstvo. Skladbe je treba poslati do 1. oktobra.

—o—

ZA TISKOVNI SKLAD

Za tiskovni sklad Novega lista je darovala gospodična Marta Požar 15.000 lir. Hvala.

pristno naravnih površin povzročajo, da število čebel stalno pada.

Vsak na svojem področju, zlasti pa kmetovalci, morajo začeti posvečati problemu čebel več pozornosti. Pri nas na Krasu ni tako hudo, toda že na Goriškem, na področjih z intenzivno sadjerejo in trtorejo, je položaj zaskrbljujoč.

Velja si v ta namen zapomniti in upoštevati nekaj splošnih pravil:

1. Strogo se držati navodil pri uporabi posameznih protizajedalskih sredstev.

2. Sredstva v prahu so navadno bolj nevarna od tekočih, zrnata pa manj od tekočih; vendar so tekoča zelo nevarna takrat, ko piha veter in tako raznaša sredstva daleč naokrog; aerosoli so manj nevarni od tekočih sredstev.

3. Ne uporabljati protizajedavskih sredstev, ki so škodljiva čebelam v prekratkih časovnih razmahi.

Čebelam najbolj nevarna sredstva so v glavnem: DDT, Sevin, Parathion, Roger in pa bela olja (Redran, Kelthane, Pirimor, Zoolone, Gusathion itd.) Absolutno je treba zmanjšati število škropljenje s temi sredstvi.

—o—

PROSLAVLJANJE STOLETNICE ROJSTVA PISATELJA IVANA CANKARJA N DUNAJU Nadaljevanje s 5 strani)

Bralci kulturnih rubrik uglednih dunajskih časopisov so lahko opazili jubilejne prispevke o Ivanu Cankarju. Tako poroča 8. maja v glasilu avstrijskih socialistov ARBEITER ZEITUNG, pri katerem je nekoč sodeloval tudi Cankar sam, publicist Ivan Korošec iz Ljubljane o tem, kako je Cankar v dunajskem predmestju Ottakring postal socialist. 15. maja pa priobčuje ugledna DIE PRESSE članek Slavka Frasa pod naslovom SLOVENEK NA DUNAJU.

O Cankarju pa so ob njegovi stoletnici pisali v nemškem jezikovnem prostoru tudi drugod. Tako je v literarni prilogi pomembnega švicarskega časopisa DIE TAT 7. maja izšel spominski esej izpod peresa na Dunaju živečega pisatelja Leva Detele.

Kulturno življenje Slovencev na Dunaju tudi po omenjenem Cankarjevem proslavljanju ne bo izumrlo. Že v soboto 22. maja je priredil Klub slovenskih študentov ob priložnosti 21-letnice podpisa avstrijske državne pogodbe, za izpolnitev katere se slovenska manjšina na Koroškem še vedno bori, slavnostno prireditve, v okviru katere je gostoval tudi slovenski pevski zbor VESNA iz Križa pri Trstu.

J. Š. NAŠA LEDINA

Na koži se mu je opahnilo nekaj, nastali so mehurčki, meželc kožni mehurek, večji mehur pa mešir.

Brsati, brsniti, pobrsniti pomeni nekako na hitro poguzniti od sebe, z enim zamahom.

Jezikati je jezketati, ščrleti pritajen zvok dati, kot deska, gi se rozporje, ko nastajajo treske (razparati, razporjen).

Lepi in tanke lupine orehi so brkanci.

Guzati, poguzniti pomeni počasneje potegniti po tleh ali po čem drugem.

Potrebšina pomeni potrebušino, mast in zabelo po prašičjem trebuhu.

Zokati nekaj pomeni nekaj dregati.

Mrleti, čisto malo še utripati, ogenj na ognjišču še mrli.

Blesti, seme bleze, je ublezlo (skalilo in pogledalo iz zemlje).

Kokošji želodec je gamžun, tudi preberuh.

Ledinsko ime Dušce pomeni Dužce — dolžice. Nasprotno so tudi Kratče. In tudi Duje,

Rončice pomeni položine, obronke na rebri hriba. Nejasno mi je ime Ročišče, jasneje Prelog in Rahovnica ter Ograjnica, Lopatenca, skrivnostna pa je Tmanjka, nekakšna globel z vido.

Plati je zajemati (pomeni isto kot nemško schöpfen).

(Dalje)

Tartakoverjeve stopničke so znan manever, pri katerem daje dama šah izmenoma na beli in na črni diagonali; poleg tega se približuje, dokler ga ne doseže, nekemu ugodnemu polju. N.pr.: Da1+ — b1+ — b2+ — c2+ — c3+ itd. Če se šahi na diagonali izmejujejo s šahi na liniji, nastanejo iz stopničk stopnice. Te pa morajo zadoščati pogoju: šah na liniji mora biti s polja, ki je iste barve kot diagonala. Ni vedno lahko ustreči temu pogoju. Zato lahko postane manevriranje tako zamudno in zamotano, da se med napredujoče stopnice vrinejo nazadujoče stopničke.

Naslednja študija Troickega neprekosljivo prikazuje vso zadevno problematiko:

BELI: Ke8, Dg1, g6, h6

ČRNI: Kh8, Dd3, Th7, Lh3, a4, c6

Beli na potezi zmaga. Rešitev:

1. Da1+, Kg8, 2. gh7:+

Prednost tega udara pred istim eno potezo prej (1. gh7:) je seveda v tem, da je sedaj povezan s šahom.

2. .. Dh7: (sicer je mat; toda tam, kjer obtiči, bo črna dama le nemočen statist), 3. Dg+

Zaradi kmeta a4 niso možne stopničke: a1-a2-b2-b3 itd. Treba je ubrati stopnice.

3. .. Lg2 (za ceno žrtve izvabi belo damo na belo polje, ki pa je neugodno, ko pa je diagonala črna. Toda z nazadujočimi stopničkami bo beli zopet postavil stvari na njihovo pravo mesto).

4. Dg2: + Kh8, 5. Db2: + Kg8, 6. Da2+ Kh8, 7. Da1+ Kg8, 8. Dg1+

Vrnitev v že doseženo pozicijo, toda brez zapreke črnega lovca!

8. .. Kh8, 9. Dd4+

Stopnica! Tej pa morajo slediti stopničke, če naj beli pristane na črnem polju g- linije.

9. .. Kg8, 10. Dc4+

Zaradi kmeta c6 ni tu možno napredovanje z 10. Dd5+.

10. .. Kh8, 11. Dc3+ Kg8, 12. Dg3+ Kh8, 13. De5+ Kg8, 14. Dg5+ Kh8, 15. Df6+ Kg8, 16. Df8 mat.

—o—

TREBA JE ZNATI DOSTOJANSTVENO UMRETI

Tiskovne agencije in ameriški tisk so naznanili primer ameriškega poslanca Torberta Mac Donalda, ki je smrtno bolan ukazal, naj ga vzamejo iz umetnih pljuč in ga pustijo v miru umreti. Tako so tudi storili. Preden pa so to storili, so ga vprašali, če ve, kaj bo to pomenilo. Rekel je, da ve, a da noče umreti na ta način. To se je zgodilo v mornariški bolnišnici Bethesda pri Bostonu. Mac Donald je zbolel marca in 7. aprila je naznanil, da iz zdravstvenih vzrokov ne bo več kandidiral v poslansko zbornico. V bolnišnico so ga pripeljali komaj dan prej. Bil je poročen in je imel štiri otroke.

V Sovjetski zvezi so obsodili 13 funkcionarjev, ki so si na račun nekega gradbenega podjetja postavili v lepem zalivu reke Volge zaseben hotel z lastnimi stanovanji, kjer so preživljali konec tedna v družbi lepih, »na vse pripravljenih« (kot je zapisal sovjetski tisk) deklet in z vodko ter kaviarjem. Na državne stroške so si uredili tudi razkošno sauno s freskami in nastavili ribiča, da jim je lovil ribe, tako da so bile vedno sveže. Včasih — a poredko — je kateri pripeljal v ta paradiz sladkega življenja tudi ženo.

Dekle z zaprtimi očmi

57

Napisal Pierre L'Ermite

Prevedel Lovro Sušnik

Izrekli boste tedaj odločbo o življenju ali smrti. Davi sem pri maši molil k istemu Bogu kot Vi..., k Bogu ljubezni in dobrote; in sem ga prosil, da bi pilsal ugodno razpoloženje v Vaše srce za tedaj, ko boste dobili to pismo.

Ni Vam treba praviti, s kakšno bojaznijo pričakujem Vaš odgovor! Ko ga boste pisali, mislite na to bojazen... Pomislite, da držite v svojih prstih celo moško srce. Rotim Vas, ne zdrobite tega srca! Še enkrat: bodite dobri do tistega, ki ne more živeti brez Vas.

Ludvik Hughe

Mladenič je še enkrat počasi prebral svoje pismo. Zdelo se mu je zelo hladno... O, če bi ne bil brzdal svojega peresa, kako drugačno pismo bi ji bil lahko napisal! A morda je boljše, da je sestavljeno v bolj rezerviranem tonu.

Ludvik Hughe ga skrbno zapečati in napiše naslov:

Gospodična Marija Durand, Hotel v Monteverisu.

In pozvoni hotelskemu slugi.

»Tu je najprej bankovec za vas. Potem mi pa obljubite, da boste čisto zagotovo odnesli to pismo naslovljenki.«

Sluga, prebrisanec, pogleda ovoj:

»Hotel v Monteverisu? Moj bratranec, ki je vodnik, gre nocoj s svojim mezgom v Monteveris.«

»Je zanesljiv fant?«

»Zelo zanesljiv!«

»Dobro, tu je še en bankovec za njega.« Selove oči zasijejo od zadovoljstva:

»Zanesite se name!... To pismo bo odšlo še nocoj naprej. Ali bo kaj odgovora?«

»Imel bi ga zelo rad... Ko bi vaš bratranec mogel počakati...?«

»O, počakal bo... Posebno nocoj se mu ne bo nič mudilo... A mogoče ga boste dobili šele jutri zjutraj... razen z zadnjim nočjšnjim vlakom, če bi ga dal strojevodji...«

»Tudi ta bo dobil svojo napitnino!«

Da bi premotil svojo nestrpnost, stopi Ludvik Hughe na edino chamonijsko cesto, ki je vedno tako slikovita; odpošlje zahvalno brzojavko svojemu očetu in krene za nekaj ur malo tjavendan, navzgor v smeri »des Bossons«.

Hoja mu umiri vročino v možganih. Ludvik Hughe okuša resničen užitek, ko se čuti tako vsega okopanega in odjenjanega v gorskem zraku.

Nad njim se vžiga zvezdica, ki se močno blešči v temini živomodrega neba. Ludvik vidi v njej dobro znamenje. Drug za drugim privzemajo ledeniki neverjetne barve... Ostri vrhi prehajajo v zlate puščice, velike smreke v črni žamet, medtem ko nosi tam gori Mont Blanc na kraju obzorja veličastno belino večnega snega...

In povsod okoli njega zvonkljajo v skrivnosti gozdov zvončki čred in tarnajo v veliki tožbi nad padanjem otožni slapi, kot da samo ihté, ihté...

Tam daleč v dolini odmevajo v hotelih zvonci, ki kličejo k večerji.

Tupatam kak modrikast dim, pod katerim razloči fant nekaj, kar so gotovo kočé.

Počasi se vse umiri... vse utihne... vse zaspi...

To je neizmerni večerni mir... gorski mir... tako visok mir, da je skoroda božji mir.

Ludvik Hughe se mu popolnoma prepusti.

In se zagleda proti zvoniku, ki štrli kot čisto majhna točka iznad Chamonixa, ter stegne roko, on, ki ni nič preveč pobožen:

»Moj Bog,« pravi, »če mi jo daš, ti obljubim, da te ne bom nikoli pozabil!...«

Pa se spusti sprva hitro navzdol, nato pa vedno bolj počasi... kot da se sedaj boji, kaj bo zvedel.

Žal njegove goreče prošnje, se zdi, Bog ni uslišal. Kajti ko stopi — že ponoči — na dvorišče hotela »des Alpes«, priteče sluga, ki preži nanj, s pismom v roki in izjavi z v resnici žalostnim obrazom — napitnina je bila namreč imenitna:

»Gospod, prinašam vam vaše pismo nazaj... V hotelu Monteverisu ni nobene gospodične Marije Durand.«

»Toda jaz sem gotov, da je nasprotno res.«

(Dalje)

Kratke z Goriškega

V nedeljo, 23. t.m., so v štandrezu ob prisotnosti vidnih predstavnikov slovenskega kulturnega in političnega življenja v Italiji, zastopnikov oblasti in gostov iz Slovenije, slovesno odprli kulturni dom, ki je dobil ime po domačinu, znanem kulturnem delavcu Andreju Budalu. Na slovesnosti sta v imenu Štandrežcev spregovorila Danilo Nanut in Diego Marvin, otvoritveni trak pa je prerezal dolgoletni nekdanji dirigent pevskega zbora »Oton Župančič« Franc Lupin. Stavbo je blagoslovil domači župnik dekan Jožef Zorž.

∞∞

Prejšnji teden je v Gorici z nalogo sodišča utihnila še druga zasebna radijska postaja, Radio Gorizia Onda Est. Pred časom je isto usodo doživela tudi druga zasebna radijska postaja, Radio Regione Gorizia. Obe postaji sta se že začeli uveljavljati med poslušalci, imeli pa sta tudi nekaj programa v slovenščini.

∞∞

Ker je železniška proga Videm - Trbiž zaradi nedavnega potresa še vedno poškodovana, poteka ves mednarodni promet čez Gorico in Novo Gorico na Jesenice in naprej v Avstrijo. To je zlasti opazno na mednarodnem železniškem prehodu v Gorici in na progi Nova Gorica - Jesenice, kjer je trenutno občutno več prometa kot običajno.

—o—

Čilski diktator general Pinochet je izpustil iz zapore nadaljnjih 49 jetnikov, ki so imeli visoke položaje v Allendejevi vladi. Pravijo pa, da je v zaporih še na tisoče bivših pristašev pred tremi leti vrženega in ubitega Allendeja.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51